

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2014

SEAN-GHRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 19 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 1.30 – 4.00

1. [50]
A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Ὀδυσσεὺς ἦν υἱὸς Λαέρτου, Ἰθάκην δ' ᾤκει, νῆσον ὀλίγην μὲν, φίλην δέ. ἔγημε δὲ Πηνελόπην, καὶ υἱὸν εἶχε Τηλέμαχον. ἐκ δὲ τῶν θεῶν Ἀθηναίαν μάλιστα ἔτίμησεν. ἐπὶ δὲ Ἴλιον ἔλθων ἐν μὲν πολέμῳ ἀνδρείου ἐν δὲ βουλῇ σοφὸν ἑαυτὸν παρείχε, καὶ ἐν τοῖς κινδύνοις οὕτως εὐπορος ἦν ὥστε ὑπὸ Ὀμήρου πολύτροπος καλεῖσθαι.
μετὰ δὲ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν ἐπανῆλθεν εἰς Ἰθάκην.

GREEK THROUGH READING

- B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)
- (i) Inis go hachomair eachtra *ar bith* a tharla d'Odaiséas ar a bhealach abhaile ón Traí.
  - (ii) Scríobh nóta gearr ar Hóiméar.

2. [50]
A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Ἡ Σφιγξ θηρίον δίμορφον ἦν, ἔχουσα τὴν μὲν κεφαλὴν γυναικὸς τὸ δὲ σῶμα λεαίνης. καὶ εἰς τὰς Θήβας τῆς Βοιωτίας ἔλθοῦσα αἴνιγμα προύθηκε τοῖς πειρωμένοις λῦσαι, καὶ πολλοὺς οὐ δυναμένους διέφθειρε.

Ἦν δὲ τὸ αἴνιγμα οὕτως ἔχον· τί ἐστι τῶν ζώων τὸ αὐτὸ δίπουν καὶ τρίπουν καὶ τετράπουν, ἀσθενέστατον δὲ ὅταν τετράπουν. ἀπορούντων δὲ τῶν ἄλλων ἔλυσεν Οἰδίπους, εἰπὼν ἄνθρωπον εἶναι.

GREEK THROUGH READING

- B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)
- (i) Mínigh go hachomair an réiteach a thugann Éideapús ar an tomhas a bhí ag an Sfioncs.
  - (ii) Scríobh nóta gearr ar oracal ar bith a bhfuil eolas agat faoi sa tSean-Ghréig.

3. Cuir Gaeilge air seo:

[80]

(*Gabhann déithe Oilimpeas le ceann den dá thaobh i gCogadh na Traí.*)

οἱ θεοὶ ἐν τῷ πολέμῳ τῷ περὶ τὴν Τροίαν πάρεισιν. οἱ γὰρ θεοὶ τὰς τοῦ πολέμου μάχας ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ὀρώσιν. Ζεὺς δὲ κράτιστος τῶν θεῶν ἔστι, καὶ κρατεῖ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς· ἀλλὰ τῆς θαλάττης οὐ κρατεῖ. τῆς γὰρ θαλάττης Ποσειδῶν, ὁ τοῦ Διὸς ἀδελφός, κρατεῖ. καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ὁ τε Ποσειδῶν καὶ Ἀπόλλων, ὁ τοῦ Διὸς υἱός, τοὺς Τρῶας φιλοῦσι, μάλιστα Ἑκτορα. ἀλλ' Ἡρα, ἡ τοῦ Διὸς γυνή, καὶ Ἀθηνᾶ, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, τοὺς Ἕλληνας φιλοῦσι, μάλιστα Ἀχιλλέα.

πόλεμος: cogadh. Τροία: Traí. μάχη: cath. Ὀλυμπος: Sliabh Oilimpeas.
κράτιστος: is láidre. κρατέω (+Tuisseal Ginideach): Rialaím.
οὐρανός: neamh. Τρῶες: Traígh.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair *sé cinn ar bith* de na ceistanna ina dhiaidh:

[80]

(*Téann fear agus a sclábhaí go dtí an gort.*)

ἄνῆρ τις, ὀνόματι Φίλιππος, τῷ ἀγρῷ προσχωρεῖ· δούλος δὲ ἀκολουθεῖ. καὶ ὁ μὲν ἄνῆρ ἐλαύνει τοὺς βούς, ὁ δὲ δούλος μέγα ἄροτρον φέρει. κάμνει δὲ ὁ δούλος καὶ, “ὦ δέσποτα,” φησὶν, “μὴ οὕτω ταχέως βάδιζε· μέγα γὰρ ἔστι τὸ ἄροτρον, καὶ οὐ ῥάδιόν ἐστι σπεύδειν.” ὁ δὲ Φίλιππος, “μὴ φλυᾶρει, ὦ δούλε,” φησὶν, “ἀλλὰ σπεῦδε. καιρὸς γὰρ ἔστι τὸν ἀγρὸν ἄροτρεύειν.”

ὁ μὲν οὖν ἄνῆρ καὶ ὁ δούλος βαδίζουσι πρὸς τὸν ἀγρὸν· δι' ὀλίγου δὲ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ πονοῦσι πολὺν χρόνον. τέλος δὲ ὁ δεσπότης καλεῖ τὸν δούλον. “μηκέτι πόνει, ὦ δούλε,” φησὶν, “ἀλλὰ κάθιζε ὑπὸ τῷ δένδρῳ καὶ δείπνει.”

ἀκολουθέω: Leanaim. φλυαρέω: Bím ag caint go seafóideach. δείπνέω: Ithim.

- (a) Cad is ainm don fhear agus cá bhfuil sé ag dul?
- (b) Cén duine atá á leanúint agus cad atá ar iompar aige?
- (c) Cén rud a iarrann an sclábhaí ar an máistir *gan* a dhéanamh, agus cén fáth?
- (d) Cén fáth a ndeireann an máistir leis an sclábhaí deifir a dhéanamh?
- (e) Cad a dhéanann siad nuair a shroicheann siad an gort?
- (f) Nuair a ghlaonn an máistir ar an sclábhaí ar deireadh, cad a deireann sé leis a dhéanamh?
- (g) Tabhair an Tuisseal Ginideach, Uimhir Uatha de *dhá* cheann de na hainmfhocail seo a leanas:
δούλος, ἄροτρον, δεσπότης, ἄνῆρ.
- (h) Is ὁ dhá fhocal Gréigise a thagann an focal *philosophy*. Cad iad na focail sin agus cad a chiallaíonn gach ceann de na focail Ghréigise?

5. Cuir Gréigis orthu seo: [80]
- (a) Oibríonn an fear agus an sclábhaí sa ghort. (16)
  - (b) Ritheann na buachaillí go dtí an chathair ach siúlann siad abhaile. (16)
  - (c) Tar anseo, a sclábhaí, agus tabhair cabhair don mháistir. (16)
  - (d) Tugann an mháthair grá do na páistí agus tugann siad grá di. (16)
  - (e) Oibríonn an feirmeoir ar feadh tamaill fhada agus tá tuirse air. (16)

6. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Tabhair breac-chuntas ar chath Shalamas. Ná déan dearmad a lua i do fhreagra cé a throid sa chath, cén uair a troideadh é, conas mar a bhí an cath, agus cé aige a bhí an bua.
  - (b) Scríobh faoi ghníomhréim Miltiades nó faoi ghníomhréim Pausanias.

7. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Ainmnigh *triúr ar bith* de na laochra nó de na banlaochra seo a leanas:
    - (i) Mharaigh sé Eachtar.
    - (ii) Chabhraigh sí le Téiséas d'fhonn an Míonótár a mharú.
    - (iii) Mharaigh sé an Leon Neiméach.
    - (iv) Ba í a haghaidh a lainseáil míle long.

Scríobh alt gearr ar cheann *amháin ar bith* de na laochra nó de na banlaochra a d'ainmnigh tú.

- (b) Scríobh a bhfuil ar eolas agat faoi chúrsaí leighis sa tSean-Ghréig.